

Alkotmánybíróság

H-1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

Tárgy: Az XX/1100/2012. számú el nem bírált ügy benyújtása alkotmányjogi panaszként

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	10 / 2688-0 (2012.)
Érkezett:	2012. MÁRC 30.
Melléklet:	2 db <i>st e /</i>

Tisztelt Alkotmánybíróság!

A Tisztelt Alkotmánybíróság 2012. január 16-án kelt, XX/1100-1/2012. számú végzésében arról értesített, hogy a 2011. január 19-én 134/B/2011 számon iktatott, még el nem bírált alkotmányossági aggályomat az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 71. §-a szerint kiegészítve, alkotmányjogi panaszként 2012. március 31-ig benyújthatom. Arra kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy indítványomat az alább ismertetett kiegészítésekkel, alkotmányjogi panaszként szíveskedjenek elbírálni.

I.

Indítványomat az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (2) bekezdésére hivatkozva terjesztem elő, és kérem Önöket, hogy állapítsák meg: alaptörvény-ellenes jogszabályok alkalmazása folytán, bírói döntés nélkül bekövetkezett sérelmem megoldására nem áll rendelkezésre megfelelő jogorvoslati eljárás. Egyik jogszabályi hely esetében (Eüaktv. 11. § (3) bekezdése) a sérelmem a 2012. január 1-jén hatályba lépett jogszabály módosítás miatt is bekövetkezett. Megjegyzem, az ezt megelőző szabályozás is sértette alapvető jogaimat. Elfogadhatatlannak tartom az Eüaktv. azt a rendelkezését, hogy személyes egészségügyi adataimat – az elnyomó állam kénye-kedve szerint – felvilágosítás, tiltakozás, beleegyezés, és jogorvoslati nélküli eljárással kényszerintézkedésként továbbíthassa. Különösen igaznak tartom ezt, a társadalombiztosítás által nem támogatott ellátások adataira nézve. Az érintettségem igazolásaként kérem, fogadják el a nem támogatott gyógyszerek személyes adatainak az OEP-hez történő továbbításával kapcsolatosan indított peremben a Szegedi Városi Bíróságon kiadott 8.P.20.895/2007/4 számú végzést.

Eredeti indítványomban az alábbi jogszabályi helyek megsemmisítését kértem:

- Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény 7. § (2) bekezdése b) pontja,
- Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény 10. § (3) bekezdésében található „– a 11. § (3) bekezdésében és a 13. §-ban foglaltak kivételével –” szövegrész,
- Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény 11. § (3) bekezdése, valamint
- Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény 12. § (2) bekezdése

Indítványomban kritizáltam, hogy a magyar egészségügyi adatkezelés olyan módon működik, hogy a köz érdekére hivatkozva, bármilyen adatkezelést hajlandó a Parlament kötelezően elrendelni a minisztérium javaslatára. A szabályozás alapvető dogmatikai problémája, hogy túlságosan durván és erőszakosan – a jogorvoslati és a tiltakozási jog

biztosítása nélkül – valósít meg adatkezelést. Ez sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését. Ráadásul mindezt különleges személyes adatokkal teszi, az egyén legmélyebb magánéletét teregeti ki, kényszeríti ki törvénnyel a Parlament, anélkül hogy különösebben megfontolná, vagy mérlegelné ennek emberi jogi kérdéseit.

Az indoklásban az AB 828/B/2004. számú (2010. november 29.) határozatát citáltam, amely kimondta azt a régóta várt állítást, hogy az Európai Parlament és a Tanács 95/46/EC adatvédelmi irányelve Magyarország számára betartandó kötelezettség. Eddig ugyanis az irányelv tartalma nem volt érvényesíthető a jogalkotásban. Az egészségügyi tárcának fogalma sincs az irányelv mibenlétéről. Az 1997. évi XLVII. törvény (Eüaktv.) 7. §-a arról rendelkezik, hogy törvényi felhatalmazás alapján, tetszőlegesen korlátozhatja a Parlament az egészségügyi személyes adatok védelméhez (orvosi titoktartáshoz) való jogot. Ezt vitattam, és kértem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a korlátlan felhatalmazást semmisítse meg. Az említett 828/B/2004. számú határozatban ugyanis az AB úgy ítélte meg, hogy az 1992. évi LXIII. törvény (akkor hatályban lévő adatvédelmi törvény) 16. §-ában az állam beavatkozási lehetőségeit korlátozzák, és ez a korlátozás egy Magyarország számára kötelezően elismerendő nemzetközi kötelezettségvállalásból következik. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény 19. §-a ugyanezt a korlátozást tartalmazza.

A nemzetközi kötelezettségvállalások figyelmen kívül hagyása sérti az Alaptörvény Q.) cikk (2) bekezdését. A helyes gyakorlat az lenne, hogy az állam a személyes adatok védelméhez fűződő jogba csak **kivételesen avatkozna be**, ezért az egészségügyi adatok esetében is, az adatok kezelését csupán **megengedné**. Az érintettek számára pedig a jogok és jogérvényesítési lehetőségek széles tárházát biztosítaná. Egyedül ez felelne meg az EU tagsággal járó nemzetközi kötelezettségeinknek.

A háziorvos számára biztosított parttalan adatelérési jog, 15 éves adatokra visszamenőleg, sérti a jogbiztonság, a jogállam alapvető elveit. Az adatkezelés célhoz kötöttsége is jelentős csorbát szenved, mert a káros gyógyszer kölcsönhatások ellenőrzésére elég lenne az elmúlt 2-6 hónapos időre visszamenőleges adatkezelés. A drága társadalombiztosítási ellátások többszöri igénybevételének ellenőrzésére elegendő 2-3 éves időtartam, kizárólag egy limitet meghaladó összegű ellátásokról (pl. 50 ezer forintnál drágábbakról). A köznek más érdeke nincs a személyes egészségügyi adatokhoz kapcsolódóan – ezért az ezt jelentősen és durván meghaladó adatkezelés sérti az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében található, személyes adatok védelméhez való jogot.

Az új törvényi rendelkezés megvalósítása, az, hogy önrendelkezés címen egyedül a korlátlan és a semmilyen adatkezelés között lehet választani az emberi méltóság jelentős sérelmével jár, ugyanis, egy **valóban szükséges** információ átadása csak úgy történhet meg, hogy egyúttal korlátlan, 15 évre visszamenőleges adatelérési jogot kell adni a háziorvosnak. Ebben az a dilemma, hogy vagy megalázza magát a páciens azzal, hogy nem kívánt adatokhoz is enged hozzáférést, vagy csökkenti saját gyógyulási esélyét az adatelérés teljes tiltásával. Ez ellentétes az Alaptörvény II. cikkével.

II.

Magyarország Alaptörvényének érintett paragrafusai:

Az Alaptörvény Q. cikk (2) bekezdése

(2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

Az Alaptörvény II. cikke

Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

Az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése

(2) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

Az Európai Parlament és a Tanács 95/46/EK irányelve (1995. október 24.) a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról 7. cikke szerint

7. cikk

A tagállamok rendelkeznek arról, hogy a személyes adatok csak abban az esetben dolgozhatók fel, ha:

- a) az érintett ahhoz egyértelmű hozzájárulását adta; vagy
- b) az adatfeldolgozás olyan szerződés teljesítéséhez szükséges, amelyben az érintett az egyik fél, vagy az a szerződés megkötését megelőzően az érintett kérésére történő lépések megtételéhez szükséges; vagy
- c) az adatfeldolgozás az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettségnek teljesítéséhez szükséges; vagy
- d) feldolgozásuk az érintett létfontosságú érdekei védelméhez szükséges; vagy
- e) az adatfeldolgozás közérdekből elvégzendő feladat végrehajtásához vagy az adatkezelőre, illetve az adatokról tudomást szerző harmadik félre ruházott hivatali hatáskör gyakorlásához szükséges; vagy
- f) az adatfeldolgozás az adatkezelő, vagy az adatokat megkapó harmadik fél, vagy felek jogszerű érdekének érvényesítéséhez szükséges, kivéve, ha ezeknél az érdekeknél magasabb rendűek az érintettnek az 1. cikk (1) bekezdése értelmében védelmet élvező érdekei az alapvető jogok és szabadságok tekintetében. Bárkinek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.

Az Európai Parlament és a Tanács 95/46/EK irányelve (1995. október 24.) a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról 14. cikke szerint

14. cikk

Az érintett tiltakozási joga

A tagállamoknak biztosítaniuk kell az érintettnek, hogy:

- a) legalább a 7. cikk e) és f) pontjában foglalt esetekben, sajátos helyzetével kapcsolatos lényeges jogos érdekből bármikor tiltakozhasson a rá vonatkozó adatok feldolgozása ellen, kivéve, ha erről a nemzeti jog másként rendelkezik. Jogos tiltakozás esetén az adatkezelő által kezdeményezett adatfeldolgozás a továbbiakban nem terjedhet ki a szóban forgó adatokra;
- b) kérelemre és térítésmentesen tiltakozhasson az olyan, rá vonatkozó személyes adatok feldolgozása ellen, amelyekkel kapcsolatban az adatkezelő előre jelzi, hogy feldolgozásuk célja közvetlen üzletszerzés, illetve hogy tájékoztassák személyes adatainak harmadik személyeknek első alkalommal

történő közlése, vagy a nevükben közvetlen üzletszerzés céljára történő felhasználás előtt, valamint számára az ilyen közlés vagy felhasználás elleni kifogás jogát kifejezetten biztosítani.

A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy az érintettek tisztában legyenek a b) pont első albekezdésében említett jogukkal.

Az Európa Tanácsnak az emberi lény emberi jogainak és méltóságának a biológia és az orvostudomány alkalmazására tekintettel történő védelméről szóló, Oviedóban, 1997. április 4-én kelt Egyezménye: Az emberi jogokról és a biomedicináról 2. cikkében ez szerepel:

Az emberi lény érdeke és jóléte a társadalom vagy a tudomány pusztá érdekével szemben mindenkor elsőbbséget élvez.

Az Európa Tanácsnak az emberi lény emberi jogainak és méltóságának a biológia és az orvostudomány alkalmazására tekintettel történő védelméről szóló, Oviedóban, 1997. április 4-én kelt Egyezménye: Az emberi jogokról és a biomedicináról 10. cikkében ez szerepel:

Minden személynek joga van arra, hogy magánéletét tiszteletben tartsák az egészségével kapcsolatos adataival összefüggésben.

III.

A fentebb idézett 828/B/2004. számú AB határozaton kívül, azóta született egy európai bírósági határozat is Spanyolország ellen. Ebben kimondta a bíróság, hogy a tagállam fontos alapjogi és nemzetközi jogi mulasztást is elkövet, amikor **nem engedi meg** mindenféle további jogi aktus nélkül a személyes adatok kezelését **közérdekből** és **valamely fél jogos érdekéből**. Erre vonatkozóan idézem a luxemburgi ECJ (European Court of Justice) C-468/10. számú ügyben 2011. november 24.-én hozott ítéletét.

A felek: Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito (ASNEF) (C-468/10) és Federación de Comercio Electrónico y Marketing Directo (FECEDM) (C-469/10) kontra Administración del Estado, Spanyolország.

Egy spanyol jogi szabályozás (a 1720/2007. számú királyi rendelet) nem ismerte el a **jogos érdeket**, mint lehetséges jogalapot személyes adatok kezelésére, hanem a beleegyezést követelte meg. (Ez a magyar jogban is így van.) Jogos érdekeik elismertetése érdekében több spanyol telefontársaság pert indított, amely végül Luxemburgban kötött ki. A bírósági határozatban többek között ezek a megállapítások olvashatók:

29 Ennek megfelelően megállapításra került, hogy az említett nemzeti jogszabályok harmonizációja nem korlátozódik minimális mértékű harmonizációra, hanem annak főszabály szerint teljes harmonizációt kell eredményeznie. E szemlélet alapján a 95/46 irányelv célja a személyes adatok szabad áramlásának biztosítása, garantálva az ezen adatokkal érintett személy jogai és érdekei védelmének magas szintjét (lásd a fent hivatkozott Lindqvist-ügyben hozott ítélet 96. pontját).

30 Következésképpen, abból a célkitűzésből, amelynek lényege az azonos védelmi szint biztosítása valamennyi tagállamban, az következik, hogy a 95/46 irányelv 7. cikke kimerítő és korlátozó jellegű felsorolását írja elő azon eseteknek, amelyekben a személyes adatok kezelése jogszerűnek minősíthető.

32 Ebből következik, hogy a tagállamok nem alkothatnak a személyes adatok kezelésének megengedhetőségére vonatkozó, a 95/46 irányelv 7. cikkében szereplőkhöz képest új elveket, és olyan további követelményeket sem írhatnak elő, amelyek módosítanák az e cikkben előírt hat elv akár egyikének a hatályát.

39 Ebből következik, hogy a személyes adatok kezelését illetően a 95/46 irányelv 7. cikkének f) pontjával ellentétes bármely olyan nemzeti szabályozás, amely az érintett személy

hozzájárulásának hiányában a fenti pontban említett két együttes feltételen túl további követelményeket is előír.

50 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 95/46 irányelv 7. cikke f) pontjának közvetlen hatálya van-e?

55 A második kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy a 95/46 irányelv 7. cikke f) pontjának közvetlen hatálya van.

A fentiekre figyelemmel is kérem, hogy állapítsák meg, hogy a magyar szabályozás, amely nem veszi figyelembe a nemzetközi kötelezettségeket ellentétes az Alaptörvény Q.) cikk (2) bekezdésével. A véleményem szerint az egészségügyi adatok kényszer kezelése szinte egyáltalán nem, csak nagyon komoly életfontosságú esetekben lenne megengedhető, illetve az állam lényeges és szorító gazdasági érdekéből.

Kérem, hogy ezekkel a kiegészítésekkel együtt bírálják el a panaszomat. Semmisítsék meg az indítványom elején felsorolt jogszabályi helyeket. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011.évi CLI. törvény 68. § szerint nyilatkozom arról, hogy hozzájárulok az indítványomnak az Alkotmánybíróság honlapján történő nyilvánosságra hozásához.

Szeged, 2012. március 27.

